

№ 125 (19890) 2011-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ МЭКЪУОГЪУМ и 29-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

КъумпІыл Мурат Париж щы

Адыгеим и ЛІышъхьэ ипшъэрыльхэр зыгъэцэкІэрэ КъумпІыл Муратэ Париж кІуагъэ Темыр Кавказым, Адыгэ Республикэм, Краснодар краим лыжэ кластерыр зэращагьэпсыщтым итегущыІэн хэлэжьэнэу.

Мы мафэхэм Францием икъэлэ шъхьа І ОНЕСКО-м икомитет изэхэсыгъо щэкІо. Хабзэ зэрэхъугъэу, дунэе культурэ кІэным испискэ хэхьэрэ объектхэм язытет епхыгъэ Іофыгъохэм ащ фэдэ зэхэсыгьохэм щахэпльэх. ООН-м ия 35-рэ зичэзыу сессие джащ фэдэу туристическэ кластер Лэгьо-Накъэ щыгъэпсыгъэнымкІэ Адыгэ Республикэм пшъэ--эташ медехажы шифые усъгыд гущыІэщтых.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэу КъумпІыл Муратрэ Адыгэ Республикэм туризмэмрэ курортхэмрэк Іэ и Комитет и Тхьаматэу Владимир Петровымрэ ЮНЕС-КО-м дунэе кІэнхэмкІэ игъэцэкІэкІо комитет итхьаматэу Элеонора Митрофановам дэгущы-Іэщтых Лэгъо-Накъэ къыпэІулъ чІыгухэу Кавказ къэралыгъо чІыопс биосфернэ заповедникым къыхимыубытэхэрэр рекреационнэ гухэлъхэм апае къызфагъэфедэн алъэкІыщт-амылъэкІыщтымкІэ. Адыгеир зиэкологие къэбзэ, лъэшэу анаІэ зытыраехеІиг дехеІпын эпоны едытсат регионхэм ахэхьэ. А къагъэгъунэрэ чІыпІэхэр ЮНЕСКО-м идунэе чІыопс кІэн испискэ хагъэхьагъэх. КъэкІыхэрэм, псэушъ--енестэтекьми мехсипест едх статус хэушъхьафыкІыгъэ зэрэщаубытырэм ар ишыхьатэу щыт. Адыгэ Республикэм зэлъиубытырэ чІыпІэм ипроцент 14-р къагъэгъунэрэ чІыопс чІыпІэхэм зэратефэрэр шъугу къэтэгъэкІыжьы. Урысые ФедерациемкІэ ар анахь пчъэгъэшхохэм зэу ащыщ. Мэз фондым и ахьхэу анахьэу анаІэ зытырагъэтыхэрэр къыдэплъытэхэмэ, лъэшэу къагъэгъунэрэ чІыопс шъолъырхэм республикэм зэкІэмкІи чІыпІэу ыубытырэм ипроцент 40-р атефэ.

«ТиІофшІэнкІэ анахьэу лъэныкъуитГумэ тынаГэ атедгъэтын фае, апэрэр — къыткІэхъухьащт лІэужхэм апае чІыопс байныгъэхэр къэдгъэнэжьынхэ фае. Ау нэмык лъэныкъоми мэхьанэу иІэр нахь макІэп: Адыгеим щыпсэухэрэм непэ ящыІэкІэ-псэvкІэ нахьышІу ашІыным пае федэ къэкІуапІэхэр, рекреационнэ гухэлъхэмкІэ зигугъу къэтшІыгъэ шъолъырхэр къызфагъэфедэнхэ фае», — къафызэхифыгъ

-

Іофым изытет Адыгэ Республикэм туризмэмрэ курортхэмрэк Іэ и Комитет и Тхьаматэу Владимир

Петровым. Темыр Кавказым икурортхэм еІяміанеаліаІшеаля еаліаноахех урысые-француз купым иапэрэ зэхэсыгъо джащ фэдэу тыгъуасэ Париж щыкІуагъ. Ащ хэлэжьагъэх ОАО-у «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфиІорэмрэ француз къэралыгъо холдингэу Caisse des Depots et Consignations зыфиІорэмрэ яспециалистхэр. Кавказ курортхэм ягъэпсын фэгъэзэгъэщт предприятием изэхэщэн епхыгъэ Іофыгъом ахэр тегущыІагьэх. ОАО-у «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфи-Іорэмрэ француз къэралыгъо холдингымрэ мэкъуогъум и 17-м Петербург щыкІогъэ экономикэ форумым ащ фэдэ зэзэгъыныгъэ щызэдашІыгъагъ. Ащ ыпаІокІэ, жъоныгъуакІэм и 26-м, Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевымрэ Французскэ Республикэм и Президентэў Николя Саркозирэ Темыр Кавказым ихэхьоныгъэ ехьылІэгъэ декларациер Довиль щаштэгъагъ. Темыр Кавказым турист кластер зэрэщагъэпсыщтым ипроект зигугъу къэтшІыгъэ хэгъэгуитІумэ язэдэпсэуныгъэкІэ анахь мэхьанэ зэратырэмэ ахагъэхьагъ. Француз компаниехэу Темыр Кавказым туристическэ кластерэу щагъэпсыщтым ипроект изэхэгъэуцон хэлажьэхэ зышІоигъохэм ялІыкІохэр рабочэ купым иапэрэ зэхэсыгьо къырагьэблэгьагьэх.

Урысые Федерацием и жьынкІэ дунэе системэм ахэм Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиныр лъэшэу къагъэгъунэрэ чІыопс чІыпІэхэм хэхъоостифоІи минестиІшести естин фэгъэхьыгъэгъэ зэГукГэм къы--а-пасктести Укере СесПадиунади гъэмкІэ, ихэгъэгу ичІыопс шІу язгъэльэгъун, уасэ фязыгъэшІын, джащ фэдэу ар къэзыгъэгъунэн зыльэкІыщт турист инфраструктурэ зэхэщэгьэным мэхьанэшхо иІ. НэмыкІ хэгъэгухэм ащ фэдэ афэлъэкІмэ, Урысыеми джащ фэдэу тыщызекІон фае, апэрэ чэзыоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым ар фэгъэхьыгъ. Экологическэ туризмэм ипрограммэ ипхырыщын Адыгеир фэхьазыр, ащ пІуныгъэ, гъэсэныгъэ мэхьанэшхо иІ. ЧІыопсым зэрар фэмыхъухэу льэшэу къагъэгъунэрэ чІыопс чІыпІэхэр нахь зэтегъэпсыхьагъэ хъунхэм ыкІи авп мынеалыІшеаля еалыноахех ахъщэ къалэжьын алъэкІыщт, къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

> Адыгэ Республикэм и **ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу**

«КІЭЛЭЦІЫКІУГЪОМ гъогу щынэгъончъэхэр

ерэІэх!» !

Джа цІэр зиІэ автопробегыр Урысыем и ГИБДД илъэс 75-рэ зэрэхъурэм ипэгъокІэу мэкъуогъум и 28-м зэхащагъ. Мыекъуапэ дэт автоеджап Іэхэм, автоклубхэм ащыщхэм ялІыкІохэр, мотоциклетнэ клубэу «Къыблэ жьыбгъэр» зыфиГорэр, ямышІыкІзу гъэпсыгъэ машинэхэр ащ хэлэ-

Адыгеим и ГИБДД ыгъэхьазырыгъэ плакатышхохэу водительхэм, льэсрыкІохэм афэгъэзагъэхэр машинашъхьэхэм атетхэу Мыекъуапэ ипсэупІэу Черемушкэм къыщежьэхи, урамэу Пролетарскэм къырыкІуагьэх. Урамэу Шэуджэным къызэсыхэм джабгъумкІэ агъази, Пушкиным иурам зэкІолІэрэ мэшІоку гъогум зэпырыкІыгъэх. Нэужым урамэу Хьахъуратэм техьагъэх ыкІи ма-

шинэхэр зэхэтхэу лицееу N 8-м ищагу дэхьагъэх. Ар яаужырэ къэуцупІагъ.

Лицеим Іоф щызышІэгъэ лагерым мы мафэм изэфэшІыжьыгъоу тефагъ. МэфэкІ программэ баеу агъэхьазырыгъэм къыхэхъуагъ гъогурыкІоным ишапхъэхэм афэгъэхьыгъэ хырыхыхьэхэр, джэгукІэхэр. КІэлэеджакІохэр фэчэфхэу орэдхэр, усэхэр къаГуагъэх, къэшъуагъэх.

Гъогурык Іоным ишапхъэхэр зэрашІэхэрэр къизыІотыкІырэ сурэтхэм язэнэкъокъоу Мыекъуапэ щызэхащэгъагъэм текІоныгъэ къыщыдэзыхыгъэ нэбгырищри мы зэхахьэм щагъэшІуагъ.

ГИБДД-м ыныбжь илъэс 75-рэ зэрэхъурэр зытетхэгъэ тхыльыпІэр шархэм апышІагъэу ошъогум зэрэратІупщыхьагъэр мэфэк і ым к і эух

фэхъугъ.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Общественнэ-политикэ ІофшІэным чанэу зэрэхэлажьэрэм, хэдзакІохэм яфедэхэр къызэриухъумэхэрэм, парламентаризмэм ихэхьоныгъэ и ахь зэрэхиш ыхьэрэм ык и ильэсыбэ хьугьэу шІуагъэ къытэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ Іоф зэришІэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрылъ. ЦІыфыгъ» зыфи Горэр фагьэшь ошагь Бахьукь о Долэтыкь у Ерэджыбэ ыкьом, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм гъэсэныгъэмкІэ, наукэмкІэ, СМИ-мкІэ ыкІи ныбжыкІэхэм яІофхэмкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэ, къэралыгъо учреждениеу «Профессиональнэ лицееу N 7-р» зыфиІорэм идиректор.

ЛЪЭПКЪ ШІЭЖЬЫМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Зэфэсышхом уегъэгъуазэ

Адыгэ меджлисыр Шъачэ зыщызэхащагъэр илъэси 150-рэ зэрэхъугъэм нахьыбэрэ тытегущы зэраш оигъом тигъэзетеджэхэм, лъэпкъ Іофыгъомэ агъэгумэкІырэмэ тыщагъэгъозагъ. Ар къыдэтлъыти, Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу Хьэпэе Арамбый гущы эгъу тыфэ-

къуогъум и 25-м зэГукГэу иГагъэр Шъачэ щыкІуагъ, — elo Хьэпэе Арамбый. — 1861-рэ илъэсым адыгэмэ зэхэхьэшхоу Шъачэ щызэхащэгъагъэм июбилей тизэІукІэ фэгъэхьыгъагъ.

Тыда шъузщызэІукІагьэр, хэта хэлэжьагьэр, сыда анахьэу шъузытегущы Гагъэр?

Джырэ уахътэ санаториеу «Ставропольер» зыдэщыт чІыпІэр ары тильэпкьэгъухэм язэфэсышхо зыщызэхащэгъагъэр. Къэншъаубый, Къэбэртэе Ады-

Дунэе Адыгэ Хасэм мэ- хасэмэ ялІыкІохэу ХьашІуцІэ Мухьэмэд, Щэрджэс Мыхьамэт, Гъошъо Руслъан, ТІэшъу Мурдин, Едыдж Мэмэт, Аджэгъырые Аскэрбый, ЛІыунэе Руслъанэ, Бэгъушъэ Адам, Абхъазым къикІыгъэхэр, нэмыкІхэри хэлэжьагъэх. Шэжь къэбархэм татегущы Іагъ.

> Урыс-Кавказ заор заухым парадыр пачъйхьэм идзэхэм зыщызэхащэгъагъэми шъущыІагъа?

- А чІыпІэхэри зэдгъэлъэ-ДАХ-м итхьаматэу Іажэхьо гьугьэх. ТІэшъу Мурдинэ Истамбул тилъэпкъэгъухэр зэрэгэ Хасэм итхьаматэу, Адыгэ к ожьыг тагьэхэм фэгьэхьыг тэ

гъыбзэ мэкъамэр шыкІэпщынэм къыщыригъэІуагъ. Нэпэепль сурэтхэр ащ щыттырахыгъэх. Щэрджэс Мыхьамэт Урыс-Кавказ заом ехьылІэгъэ къэбархэр а чІыпІэм епхыгъэхэу къыІотагъэх. Олимпиадэ джэгунхэр щызэхащэнхэу псэупІэхэр зэрагъэпсыхэрэр тлъэгъугъэ. Археологхэм ІофшІэнэу щагъэцакІэрэм тегущыІэх, ау -сачк мехоалыачи ефитоалысы бар зыщыдгъэгъозэнэу игъо тифагъэп. Къыхэзгъэщынэу сызыфаер титарихъ нахышІоу зэдгъэш Гэным пае археологхэм тиреспубликэ икІыгъэхэр, амал зэриІэкІэ, тилъэпкъэгъухэр ахэтынхэ фаеу зэрэтлъытагъэр ары. Адыгэ льэпкъым итарихърэ инеущрэ мафэ къырыкІощтымрэ нахь куоу татегущыІэ тшІоигъоу къэдгъэзэжьыгъ.

САХЬИДЭКЪО Нурбый. Сурэтым итыр: зэхахьэм хэлэжьагъэхэр.

АВИАЦИЕР АГЪЭФЕДЭЩ

АР-мкІэ МВД-м иминистрэ зэрилъытэрэмкІэ, оперативнэ ІофшІэнхэр зэхэщэгъэнхэмкіэ авиациер амалышіоу щыт ыкіи ар тэ тичіыпіэхэм ащыбгъэфедэн плъэкіыщт.

Мэкъуогъум и 25-м МВД-м иминистрэу Александр Речицкэм Урысыем и ФСБ и ГъэІорышІапІзу АР-м щыІзм иІофышІзхэр, полицием ихэушъхьафыкІыгъэ отряд ыкІи МВД-м и Гупчэу экстремизмэм пэуцужьыгъэным фэгъэзагъэм илІыкІохэр игъусэхэу вертолетк Іэ Мыекъопэ районым икъушъхьэ-мэз чІыпІэхэр къыплъыхьагъэх. Рейдым игъом чІыпІэхэм министрэм защигъэгъозагъ, экстремизмэм, терроризмэм апэуцужьыгъэным ыкІи игьогухэм альыплъэгъэнымкІэ,

экономическэ бзэджэш агъэхэу мэзым епхыгъэхэр зэхэфыгъэнхэмкІэ вертолетхэр ыкІй пилот зэрымысэу быбырэ аппаратхэр мы чІыпІэм щыбгъэфедэнхэ зэрэплъэкІыщтыр зэригъэшІагъ.

Ащ нэмыкІэу бзэджашІэхэм якъэубытынкІэ, гъогум техьухьэрэ хъугъэ-шІэгъэ тхьамыкІагъохэр нахь макІэ шІыгъэнхэмкІэ вертолетыр ыкІи пилот зэрымыс аппаратхэр зэрэбгъэфедэщтхэр ауплъэк Іугъэх. Республикэм

лъыхъон ыкІи профилактическэ Іофтхьабзэхэр зэхэщэгъэнхэмкІэ авиациер амал дэгъоу альытагъ.

Мэзхэр къабыбыхьэхэ зэхъум, чІадзыжьыгъэ псэупІэхэу зыІукІагъэхэр ауплъэкІугъэх, ахэр бзэджашІэхэмкІэ гъэбыльыпІэ мыхъунхэм лъыпльэнхэу МВД-м икъулыкъушІэхэм афигъэпытагъ.

АР-мкІэ МВД-м къэбархэмкІэ ыкІи общественнэ зэпхыныгъэмкІэ иотделение

3ИГЪО ІОФЫГЪУ =

КІэлэцІыкІу ыкІи ныбжьыкІэ сэнаущхэм Іоф адашІэщт

Мэкъуогъум и 28-м, 2011-рэ илъэсым Мыекъуапэ Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ гъэсэныгъэм хэгъэхъогъэнымкІэ и Комиссие, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм гъэсэныгъэмкІэ, наукэмкІэ, СМИ-хэмкІэ ыкІи ныбжьыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет ыкІи Адыгэ къэралыгъо университетым апкъ къикІзу, Общественнэ еджэнхэр темэу: «Создание национальной системы поиска и подготовки талантливых детей и молодежи. Модель региональной системы на примере Республиканской естественно-математической школы при Адыгейском государственном университете» зыфи-ІорэмкІэ щызэхащэгъагъ.

Тофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м Къыблэ Урысыем гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ учреждениехэм яІэшъхьэтетхэр, егъэджакІохэр, законодательнэ ыкІи гъэцэкІэкІо хабзэм яорганхэм яІэшъхьэтетхэр, АР-м иобщественнэ организациехэм

Общественнэ еджэнхэр къызэІуихыгь ыкІи зэрищагь АКъУ-м иректорэу, социологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Хъунэго Рэщыдэ.

Темэ шъхьаІэр къызэІуахэу докладхэр къашІыгъэх ыкІи ахэмкІэ зэхэгущыІэжьыгъэх, яеплыкІэхэр кыраІотыкІыгъэх. ЕджэнхэмкІэ ашІыгьэ гупшысэхэр агъэунэфыгъэх, ахэр Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ арагъэхьыштых.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЯІо зэхэльэу зэдэлэжьэщтых

Адыгэ Республикэм и Прокуратурэрэ республикэм ичІыпІэ зыгъэІорышІэжьын органхэмрэ зэрэзэдэлэжьэн алъэкІыщт лъэныкьохэм, ащкІэ гумэкІыгьоу, щыкІагьэу щыІэхэм защытегущы Гэгьэхэ межведомственнэ зэхэсыгьо тыгьуасэ Мыекъуапэ щыкІуагъ. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, федеральнэ инспектор шъхьа Гэу ЛГы Гужъу Адамэ, муниципальнэ образованиехэм, чІыпІэ зыгьэІорышІэжьын органхэм япащэхэр, про-

куратурэм илІыкІохэр.

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиным къызэрэхигъэщыгъэу, тикъэралыгъо щыпсэурэ цІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахьышІу шІыгъэным, ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм апае зипшъэрылъхэр дэгъоу зыгъэцэкІэрэ чІыпІэ зыгъэІорышІэжьын органхэр тищыкІагъэх, къы Іуагъ зэхэсыгъом хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ Алексей Петрусенкэм. — ЩыкІагъэу щыІэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм, цІыфхэр зыгъэгумэкІырэ социальнэ Іофыгьохэр зэшІохыгъэнхэм афэшІ къэлэ ыкІи къоджэ псэупІэхэм бюджет тэрэз яІэн фае. Ау непэрэ мафэхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, ахэм фитыныгъэу яІэр бэ, ау финансэу къа Іэк Іахьэрэр мэк Іэ дэд. Ащ къыхэк Іык Іэ япшъэрылъхэр тэрэзэу агъэцакІэхэрэп. Джащ фэдэу кадрэхэр икъухэрэп, щыІэхэми яквалификацие уигъэрэзэпэнэу щытэп. Муниципальнэ образованиехэм, къоджэ псэупІэхэм япащэхэр анахьэу зыгъэгумэкІыхэрэм ащыщ прокуратурэм икъулыкъушІэхэм ахэр бэрэ ауплъэкІухэу къызэрэхэкІырэр. Ащи екІолІэкІэ тэрэз къыфэгьотыгъэу, бгъуитІур нахь зэзыпхын зылъэкІыщт лъэныкъохэр гъэнэфэгъэнхэ фае. Ары непэрэ зэхэсыгъом пшъэрыль шъхьаГэу иГэр.

АР-м и Прокурор шъхьа Гэу Сергей Охлопковым къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, УФ-м изаконодательствэ къыдилъытэрэ шапхъэхэр чІыпІэ зыгъэІорышІэжьын органхэм амыгъэцакІэхэу е аукьохэу бэрэ къыхэкІы. 2010-рэ илъэсым республикэм имуниципальнэ къулыкъушІэ нэбгырэ 11-мэ уголовнэ Іофхэр къафызэ Уахыгъагъэх, илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мэзитфым а пчъагъэр 15-м нэсыгъ. Прокуратурэм иІофышІэхэм япшъэрыль шъхьаІэу къыгъэнэфагъэр ціыфхэм яшіоигьоныгьэхэр ыкіи яфитыныгьэхэр кьэухьумэгьэнхэр арых. Шэпхъэ-правовой актхэм япроектхэр муниципальнэ образованиехэм агъэхьазырыхэ зыхъукІэ, ахэр законодательствэм зэрэдиштэхэрэр зэхэфыгъэнхэм, хэукъоныгъэу щы Эхэр псынк Тэу дэгъэзыжьыгъэнхэм апае прокуратурэм иІофышІэхэм закъыфагъазэзэ ашІыныр нахь тэрэзэу С.Охлопковым ыльытагь.

Зэхэсыгъом къыщыгущы Іагьэхэм янахый бэм гумэк Іыгьо шъхьа-Ізу къыхагъэщыгъэхэр къэлэ ыкІи къоджэ псэупІэхэм яполномочиехэр агъэцэк Энхэмк Гэ ахъщэу къа Гэк Гахьэрэр зэрэмак Гэр ык Ги

кадрэхэр зэрафимыкъухэрэр ары.

Іофыгьоу къзуцухэрэр зэшІохыгъэнхэм фэшІ анахьзу анаІэ зытырагъэтын фаехэм, ащкІэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм, блэкІыгъэ илъэсым изэфэхьысыжьхэм къэзэрэугьоигъэхэр нэужым атегущы Гагъэх, ахэм япхыгъэу унэшъо гъэнэфагъэхэр аш Гыгъэх. Прокуратурэмрэ чІыпІэ зыгъэІорышІэжьын органхэмрэ тапэкІэ яІо зэхэльэу зэдэлэжьэнхэу зэдаштагь.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Программэм игъэцэкІэн лъэплъэх

Адыгэ Республикэм иправэухъумэкІо органхэм япащэхэм мы мафэхэм координационнэ зэГукГэ яГагъ.

Мы системэм икъулыкъушІэхэм ямызакъоу, зэІукІэм хэлэжьагъэх АР-м и Правительствэ щыщхэр, Федеральнэ антимонопольнэ къулыкъум АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ ыкІи АР-м и УплъэкІу-лъытэкІо палатэ, Росфиннадзорым ичІыпІэ ГъэІорышІапІэу Краснодар краим ыкІи Адыгэ Республикэм ащыІэм яІофышІэхэр. ЗэІукІэм тхьамэтагьор щызэрихьагь АР-м ипрокурорэу С. А. Охлопковым.

Іофыгьо шъхьа Ізу зытегущы Іагь эхэм ащыщ федеральнэ целевой программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиІоу (2008 — 2013-рэ илъэсхэм) Адыгэ Республикэм щагъэцак Іэрэм епхыгъэ бзэджэш Іагъэхэм якъыхэгъэщынкІэ ыкІи язэхэфынкІэ правэухъумэкІо органхэм Іофэу

ЗэІукІэм хэлэжьагъэхэм къызэраІуагъэмкІэ, программэм ишІуагъэкІэ илъэс къэс федеральнэ бюджетым къекІышъ, ахъщэшхо республикэм къыІокІэ. Ар пэІухьан фае Адыгеим иинфраструктурэ иобъектхэм яшІын, ягъэцэкІэжьын. Программэм Іоф зишІэщт уахътэм къыкІоцІ сомэ миллиард 13-рэ миллион 648-рэ къатІупщыщт. Джырэ уахътэм ехъулГэу сомэ миллиарди 3-рэ миллион 228-рэ къат Гупшыгъах.

Федеральнэ программэм тиреспрубликэк Іэ къыхеубытэ псыр зыукъэбзырэ псэуальэхэу Алыгэкъалэ дэтхэм ягъэпсын, гьогоу станицэу Дахэм къыщегъэжьагъэу зыгъэпсэфыпГэу «Лэгъо-Накъэ» нэсырэр (ащ къыхеубытэх лъэмыджрэ гъогу Іэтыгъэмрэ ыкІи физкультурнэ комплексэу бассеин зыхэтымрэ), высоковольтнэ линием ият Гонэрэ тыгъоу «Гъозэрыплъ — Лэгъо-Накъэ», «Хьамышх — Къушъхьэ къуаджэр», «Хьамышх — Кавказ къуаджэр» зыфи Горэр.

Республикэм хэхьоныгьэ ышІынымкІэ ыкІи инвестициехэр ащ къихьанхэмкІэ бюджет ахъщэу къатІупщырэр тэрэзэу зегъэкІогъэным, программэм къыдилънтэрэ псэуалъэхэм яшІын игъом зэшІохыгъэным мэхьанэшхо яІ. Арышъ, правэухъумэкІо органхэм непэ яІофшІэнкІэ анахь шъхьаІэхэм ашыш федеральнэ программэмкІэ республикэм къыфат Гупщырэ ахъщэр амытыгъужьэу, зимыщыкІагъэм пэІуамыгъахьэу агъэфедэным лъыплъэгъэныр.

Анахынбэрэ зыГукГэхэрэ хэуктоныгтэхэм ащыщ Тофыр зэрагъэцакІэрэм ыкІи псэольапхъэхэм ауасэ ахагъахьоу къызэрэхэк ырэр. Псэуалъэм ишІын аухыгъэ фэдэу тхылъ нэпцІхэм акІатхэхэшъ, амышІэгьэ Іофым пае бюджет ахъщэр аштэу мэхъу. Ахэм альыплъэгъэныр правэухъумэкІо органхэм япшъэрылъ.

Ау ащ фэдэ уголовнэ бзэджэш Гагьэхэр зэхафыхэ зыхъук Гофым зырагъэук Гыхьэу, законым къызэрэдилъытэу игъом зэхамыфхэу бэрэ къыхэк і. Федеральнэ программэм игъэцэк і епхыгъэ бзэджэшІагьэхэр нахь псынкІэу ыкІи нахь дэгьоу зэхэфыгъэнхэм пае правэухъумэк Го ык Іи зыуплъэк Іухэрэ органхэр зэгъусэхэу Іоф зэдаш Іэн фае.

Адыгэ Республикэр зызэхащагъэр илъэс 20 ык Іи республикэ ныбжыык Іэ библиотекэм ыныбжь ильэс 25-рэ зэрэхъугъэм афэгъэхьыгъагъ

«Еджэным фэщэгъэ ныбжьык Іэхэр Урысыем игцгъапізх» Мы мэфэкі инитіум яшапхъэ итэу мэкъуогъум и

23-м, 2011-рэ илъэсым Адыгэ республикэ ныбжьыкІэ библиотекэм шъолъыр семинарэу щызэхащэгъагъэм джары зэреджагъэхэр. Ау ащ тынэмысызэ, ліэшіэгъу пліанэр — илъэс 25-р хэзыгъэунэфыкіыгъэ библиотекэм игъогу зэныбжь, гъогу дахэу къыкlугъэм танэlу фэдгъэзэн, тырыплъэн.

фэшъхьафхэм зылъащэрэ ныбжыкІабэ зэрыс Адыгеим, Іэтахъохэм ыкІи ныбжьыкІэхэм (илъэс 14-м къыщегъэжьагъэу 21-м нэсхэрэм) апае культурнэгъэсэныгъэ Іофышхор зэшІозыхын зылъэк Іышт библиотекэр щызэхэщэгъэн гухэлъыр къэущыгъагъ. Мэкъуогъум и 1-м, 1986-рэ илъэсым Адыгэ хэку исполкомым культурэмкІэ игъэ-

Тхыльым ыкІи шІэныгъэ зэ- гъэр ныбжыыкІэхэм япатриотическэ пІуныгъэ гъэлъэшыгъэныр, тхылъым иІэшІугъэ зэхашІэу, Іэягъэм зыщаухъумэу, шэнышІухэр ахэлъхэу къэтэджынхэр ары.

Непэ Адыгэ республикэ ныбжьыкІэ библиотекэр отделхэмкІи, ІофшІэкІо кадрэхэмкІи зэтегъэпсыхьагъ. Ащ ифонд хэутыгъэ мин 93-м ехъу. Ильэс къэс ащ тхылъеджэ мини 8 Іэпэ-цыпэ

ІорышІапІэ игъоу зэрилъытагъэу Адыгэ хэку ныбжьыкІэ библиотекэр щыІэ хъугъагъэ. АщкІэ Іофышхо зышІагьэр, мы библиотекэм икъызэІухын, иІофшІэн лъапсэ гъэпытэгъэным зи-Іахь ин хэзылъхьагъэр Мыгу Мелэч ары. ИлъэсипшІым нахьыбэрэ Мелэч мыщ пэщэныгъэ дызэрихьагъ, ар дахэу ылъэ тыригъэуцуагъ.

Адыгэ Республикэр зызэхащэгъэ уж библиотекэм статусыкІэ иІэ хъугъэ — «Адыгэ республикэ ныбжьыкІэ библиотекэр» цІэу ратыгъ.

1998-рэ илъэсым библиотекэм Къыкъ Беллэ пащэ фашІы. 1990 – 2000-рэ илъэсхэр бгъу пстэумкІэ ащ зызиштэгъэ уахът, мыщ структурнэ ыкІи кадровэ зэхъокІыныгъэхэр фэхъух; абонементыр ыкІи еджэпІэ залыр агъэпсыгъэх, компьютер технологиехэмкІэ отделыр, краеведениемкІэ ыкІи массовэ ІофшІэнымкІэ секторхэр иІэ мэхъух.

2005-рэ илъэсым ныбжьык Іэхэм ІэпыІэгъу языгъэгъотыщт психологическэ къулыкъур зэхащэгъагъ. Непэ Адыгэ республикэ ныбжьыкІэ библиотекэр – информационнэ, культурнэ ыкІи гъэсэныгъэ гупч. Ащ патриотическэ клубэу «Доблесть», кинолекториеу «Дружба без границ» щызэхэщагъэх. АРЮБ-м ЮФО-м ыкІи СКФО-м ябиблиотекэхэм зэпхыныгъэ адыриІ, илъэс къэс библиотекэхэм я Дунэе конференциеу «Через библиотеки к будущему» зыфиІорэм, сэнэхьат ІэпэІэсэныгъэмкІэ ыкІи ныбжьыкІэ творчествэмкІэ зэнэкъокъу зэфэшъхьафхэу «Поклонимся великим тем годам» (ТекІоныгъэр зэошхом къызэрэшы-R», (мехеалыахеалеф меалыхыд XXI-рэ лІэшІэгъум ибиблиотек», «Тхыльыр пІыгьэу къэкІощтым узэрэхэхьащтыр», нэмыкІхэми чанэу ахэлажьэ. ЗэкІэ библиотекэм иІофшІэн зытегъэпсыхьакъычІэхьэ. Джырэ мафэхэм, мазэ хъугъэу, библиотекэм пэщэныгъэ дызэрехьэ илъэс 14 библиотекэм Іутыгъэ ХьакІэмыз

Зиилъэс 25-рэ гъогу ІофшІэн дахэкІэ пкІэгъэ библиотекэм имэфэкІ гушІокІуабэ щыІагъ.

зэрищагъ библиотекэм идиректорэу ХьакІэмыз Мадинэ.

АР-м культурэмкІэ иминистрэу Чэмышьо Гъазый шІуфэс псэльэ кІэкІ къышІыгъ. Непэ зимэфэкІ хэзыгъэунэфыкІырэ библиотекэм щыІэн амал езытыгъэу, ащ ылъапсэ зэтезыгъэуцуагъзу, апэрэ коллективыр зэзыгъэуІугъэу Мыгу Мелэч ныбжьыкІэ пІуныгъэ-гъэсэныгъэм Іофышхоу дишІагъэр кІигъэтхъызэ «тхьауегъэпсэу» риІуагъ.

Творческэ екІолІэкІэ дэгъухэр ІофымкІэ къызфигъэфедэхэу, илъэс 13-м къыкІоцІ коллективым пэщэныгъэ дызезыхьэгъэ ыкІи библиотекэр ыпэкІэ лъызыгъэкІотэгъэ Къыкъ Беллэ бэкІэ ущыгугъынэу зэрэщытыр Гъазый кІигъэтхъыгъ,

рищынэу фэлъэІуагъ. Илъэс 25-рэ ныбжьыр зыгъэмэфэкІырэ республикэ ныбжьыкІэ библиотекэм иколлектив, ащ ипащэу ХьакІэмыз

Мадинэ ныбжыкІэ пІуныгъэр нахь агъэлъэшэу, ягухэлъхэр шІуагъэ хэлъэу зэшІуахынхэу къафи-Іуагъ. НыбжьыкІэ тхылъеджэхэм япчъагъэ къыкІимычынэу, зи-ІофшІэн зыублэщт семинарым гупшысэ зафэхэр къыщыраІотыкІынхэу, яІофшІэн гуетыныгъэ

джыри нахь пытэ хъунэу къафэлъэІуагъ, нэпэеплъ шІухьафтын аритыгъ. Къэзылэмехечлыаж библиотекэм идиректорэу ХьакІэмыз Мадинэ диплом, щытхъу тхылъхэр — Теуцожь Ларисэ, МэщлІэкъо Таисэ афигъэ шъошагъэх.

Библиотекэ мэфэкІым хэлэжьагъэх АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэрал-

МэфэкІыр къызэІуихыгъ ыкІи хэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъуеІммехеалиныхпек еІкцидь мех ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет ипащэу Шъхьэлэхьо Аскэр, АР-м культурэмкІэ министрэм игуадзэу ШъэуапцІэкъо Аминэт, АР-м ныбжыыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет итхьаматэу Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ, Лъэпкъ библиотекэм идиректорэу Къыкъ Беллэ, предпринимателэу Виктор Прохоренкэр, Краснодар краим илІыкІо куп, республикэм ит библиотекэхэм яІэшъхьэтетхэр, библиотечнэ ІофшІэным иветеранхэр, апэрэ директорыгъэу Мыгу Мелэч.

ШъэуапцІэкьо Аминэти, Къыкъ Белли ІофшІэкІо емызэщыжьэу Мелэч зэрэщытыгьэр, узылъищэн зэрилъэкІырэр, узкІырыплъын цІыфэу зэрэгъэпсыгъэр, ряІэр къаІуагъ, псауныгъэ иунэ илъэу, ыкъом ыкъо цІыкІу ихъяр ылъэгъунэу фэлъэІуагъэх.

Шъхьэлэхъо Аскэр, Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ зимэфэкІ дахэ хэзыгъэунэфыкІырэ библиотекэм гущыІэ фабэхэр къыфаГуагъэх, Іоф зыдашІэрэ ныбжыыкІэхэр сыдигъуи гъогу занкІэ рыкІонхэу, шъыпкъэм дэмыхынхэу афэхъохъугъэх.

Предпринимателэу В. Прохоренкэм шІэныгъэ пІэкІэмылъэў джырэ уахътэм удэІорышІэн зэрэмылъэкІыштыр, хэгъэгум ылъапсэ библиотекэм къызэрэщежьэрэр, ащ Іофышхоу ылэжьырэр зэхэзышІыкІырэ пэпчь ІэпыІэгъу къыфэхъун зэрэфаер къыІуагъ. Библиотекэм идиректорэу ХьакІэмыз Мадинэ Прохоренкэм ынаІэ къызэратыригъэтырэм, ахъщэ ІэпыІэгъу къызэраритырэм, тхыльыкІэхэмкІэ шІушІэ акцием ар кІэщакІо зэрэфэхъугъэм ягугъу къышІыгъ, библиотекэм ыцІэкІэ рэзэныгъэ тхылъ ритыгъ.

Краснодар край ныбжыкІэ библиотекэм илІыкІо куп ипащэу, директорым игуадзэу Светлана Старуновар, АР-м ибиблиотекэхэм яІэшъхьэтетхэр илъэс 25-р зыгъэмэфэкІырэ библиотекэм къыфэгушІуагъэх, шІухьафтын зэфэшъхьафхэр къыраты-

МэфэкІ Іофтхьабзэм дыхэлънтагъзу АРЮБ-м и Іофыш Ізхэм азыфагу щыкІогъэ зэнэкъокъоу «СэнэхьатымкІэ анахь дэгъур» зыфиІорэмкІэ кІэух зэфэхьысыжьхэр ашІыгъэх.

МэфэкІ къызэІухыгъом ыуж шъолъыр семинарэу «Еджэным фэщэгъэ ныбжыык Гэхэр — Урысыем игугъапІэх» зыфиІорэм иІофшІэн ригъэ-

жьагъ.

Къалэу Краснодар дэт край ныбжьыкІэ библиотекэм ипащэ игуадзэу С. Старуновар «Книга посланник мира и дружбы: проект по продвижению чтения в молодежную среду» зыфиІорэ темэмкІэ къэгущыІагъ, гупшысэ зэфэшъхьафхэр зыпхырыкІырэ Іофтхьабзэхэу зэхащэхэрэм ягугъу къышІыгъ. Мамырныгъэмрэ зэкъошныгъэмрэ

анахь лъапІэ мы дунаим зэрэтемытым дыригъаштэу, Светлана Старуновам уилъэпкъ ыкІи къыбгос гъунэгъум итарихъ зэбгъэуешиш местинетист динеІш ыльытагь. ШІэныгьэ лые зэрэмыхъурэр, хэшІыкІ зыфыуиІэ цІыфым ыкІи лъэпкъым нахь псынкІэу узэрэгурыІорэр къы-Іуагъ. «Диалог национальностей — Кавказ литературный: услышать мудрых пламенное сердце» зыфиІорэ проектым Кавказым щыпсэурэ цІыф льэпкъхэм ныбжыык Іэхэр афэгъэнэ-ІосэгъэнхэмкІэ ишІуагъэ къызэрэкІуагъэр хигъэунэфыкІыгъ. Проектым къызэрэдилъытэу, зэлъашІэрэ адыгэ тхакІоу МэщбэшІэ Исхьакъ илъэс 80 зэрэхъугъэм тегьэпсыхьагьэу итворчествэ зэрэлъыплъагъэхэр ыкІи ироманэу «Графиня-Аиссе» зыфиІорэмкІэ тхылъеджэ конференцие зэхащэн мурад зэряІэр, литературэм иамалхэмкІэ цІыф льэпкъ зэфэшъхьафхэр зэрэшІэхэу, зэрэлъытэхэу зэрэхъурэм мэхьанэ ин зэриІэр кІигъэтхъыгъ.

Адыгэкъалэ и ЦБС идиректорэу Хьаткъо Марзыет «Современное состояние и тенденции развития молодежи» зыфиІорэ докладыр къышІыгъ, тхылъеджэным тапэкІэ зэрэщытыгъэу, ныбжьыкІэхэр къызэрепщэлІэжьыщт шІыкІэхэм къатегущыІагъ.

Красногвардейскэм игупчэ тхылъеджэхэм Іоф адэшІэгъэнымкІэ иотдел ипащэу Наталья Меденцевам къиІотыкІынэу «Читающая молодежь — надежда нации» зыфиІорэр къышІыгъ. Джэджэ район гупчэ библиотекэм иІофышІэу Светлана Оливир «Современное состояние и тенденции развития чтения молодежи» зыфиІоу зэригъэдэІугъэхэри гъэшІэгъоныгъэ.

«АРЮБ — 25! Стремиться только к лучшему» зыфиІоу Адыгэ республикэ ныбжык Гэ библиотекэм идиректорэу ХьакІэмыз Мадинэ къышІыгъэ докладыр темэ пстэумэ яшъхьэте-ІулІэжь хъугъэ. Джырэ уахътэм диштэу ныбжык Гэ библиотекэм иІофшІэн зэрэзэхэпщэщтыр семинарым къыриІотыкІыгъ.

Библиотекэ мэфэкІыр ыкІи семинарыр тхылъ къэгъэлъэгъонэу «Урысыем инеущырэ мафэ тхылъеджэ ныбжьык Іэхэм аІэ илъ», кІэлэцІыкІу сурэтуеноалеалеалк мехеалыІш

«Сэ сянэ — библиотекарь!», буккроссингэу «Эстафета добра» зыфиІохэрэм къагъэкІэрэкІагъ, къагъэбаигъ.

Сыд ныбжь иІэми, ыгукІэ ныбжыкІэу къэнэжьынэу, гугъэ нэфхэр сыдигъуи щыІэныгъэм пхырищыхэзэ псэунэу библиотекэм фэльэІуагъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан мэфэкІым къыщытырихыгьэх.

«НЭБЗЫИМ» тыкъызэрэфэкІуагъэр

(КъызыкІэлъыкІорэр мэкъуогъум и 23-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Зэгорэм «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэу Р. Хъутым иусэ слъэгъугъэ. Ар дэхэ дэдэу зэгъэфагъэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм чІэс сабыйхэм афэгъэхьыгъагъ. «Тэ тисадик нахь дахэ Мыекъуапэ зи дэмыт» ащ цІэу иІагъэр, усэр льэшэу сыгу рихьыгьэу Джанхъот езгъэлъэгъугъ ыкІи селъэГугъ орэдышъом ригъэкГунэу. СильэІуи сфигьэцэкІагь. Бэдэдэрэ а орэдыр къатІощтыгъэ кІэлэцІыкІумэ адыгабзэкІэ ядгъэшІагъэу, лъэшэу зэкІэми тыгу рихьыщтыгъэ. Джы къызынэсыгъэм орэдышъор Джанхъот ыІэкІэ зытыритхэгъэ тхьапэр къесэхьакІы.

Сурэт къэгъэлъэгъуапІэу Мыекъуапэ дэтым тикІэлэцІыкІу ІыгъыпІэ чІэсхэр тщэщтыгъэх, мехфакашефев ностествения ядгъэплъыщтыгъэх. Ау анахьэу кІэлэцІыкІумэ агу къинэжьыгъэр сурэтышІ ІэпэІасэхэм зэраІукІагъэхэр ары. Ахэр Бырсыр Абдулахь, Борис Воронкиныр, Тыгъужъ Мыхьамод арых. Мыхэм бэ кІэлэцІыкІумэ къафаІотагъэр яІофшіакіэ, ясурэт шіыкіэ ехьылІагъэу.

Гуфэбэныгъэшхо хэлъэу тыгу къэк Гыжьы СтІашъу Юрэ икъэгъэлъэгъон Лъэпкъ музеим кІэлэцІыкІухэри тикІэлэпІухэри тызэрэкІогьагьэр. Юрэ ителефон зэзгъэгъоти сыфытеуагъ, селъэІугъ ежь иІэшІагъэхэм къатегущыІэзэ, сабыймэ къаригъэльэгъунэу. Ащ тетэу тшІымэ нахь ашІогъэшІэгъоны хъунэу тлъытагъэ. Уахътэу зыфэсІуагъэм тыригьафэу музеим Юрэ къэкІуагъ. ГъэшІэгъон дэдэу тизэІукІэгъу

хэкІыщтыгъэх. Джащ фэдэу ахэм Іоф адэзышІэщтыгъэхэми адыгэу ахэтыгъэр зы нэбгыр е нэбгыритІу ныІагъэп.

Бзэр зымышІзу, ар зэхэзымыхэу, адыгэмэ яшэн-хабзэхэри зымылъэгъурэ кІэлэцІыкІухэм Іоф адэпшІэныр къиныгъ. ЕгъэжьапІэ фэсшІымэ хъущтыр сымышІ у сыпыльыгь. ЗэкІ э адрэ Іофыгъо зэфэшъхьафхэу пІуныгъэ-гъэсэныгъэм ехьылІагъзу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм щагъэцакІэхэрэм адиштэхэу, хэгъэкІухьагъэхэу сэ сыгукІэ къызыдесхьакІырэ Іофыгъохэри шІыгъэнхэ фэягъэ. Апэрэ орэдэу кІэлэцІыкІумэ ерэгъэ дэдэу язгъэшІагъэр «Бзыумэ яорэд», гущы Эхэр Жэнэ Къ., орэдыш тор

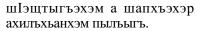
Тазэ Лъ.), джэгукІэхэу «ПэІо чІадз», «Къэрэу-къэрэу дадэ», адыгэ тхакІохэм атхыгъэ усэ кІэкІхэр.

Анахь лъэш дэдэу гуІэтыпІэ си-ІофшІэнкІэ сфэхъугъэр, къарыушхо къысэзытыгъэр республикэ ти Із зэрэхъугъэр ыкІи адыгабзэр къэралыгъуабзэ зэрашІыгъэр ары. Ащ къыкІэлъыкІуагъэх Гимныр, Гербыр, Быракъыр тиІэ зэрэхъугъэхэр. Мыхэм яхьыл Гагъэу тигъэзетмэ къыхаутыхэрэр къызфэзгъэфедэщтыгъэх.

Гербыр зышІыгъэ Мэрэтыкъо Долэт зыГузгъэкІэн ыкІи имастерской кІалэхэр сщэнхэ сІомэ сфэмыгъэхъузэ, ышыпхъоу Зулэ

ГущыІэ зырызхэу, орэд цІыкІухэу, джэгукІэ зэфэшъхьафхэу, адыгэ шэн-зэхэтыкІэхэу, адыгэ шхынхэу, къашъохэу язгъашІэ-

Аузэ хэуштьхьафыкІыгъэу адыгабзэр кІэлэцІыкІумэ аригъэшІэнэу кІэлэегъаджэ зэрэтиІэн ыкІи занятиехэр нэмыкІыбзэм изэгъэшІэнкІэ урокым игъэпсыкІэ тетэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм зэрэщызэхэщэгъэн фаем тыкъыфэкІуагъ. «Картонтарэм» ащ дэжьым игенеральнэ директорыгъэр В. А. Храмовыр ары. Ащ къыздыригъэштагъ Іофыгъоу есхыжьагъэр игъо шъыпкъэу зэрэщытымкІэ ыкІи сильэІу зэрэсфигъэцэкІагъэмкІэ лъэшэу сыфэраз.

Джыри къыкІэзгъэтхъымэ сшІоигъу В. А. Храмовым къызэрэздыригъэштагъэм ишІуагъэкІэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу тикъалэ дэтмэ апэу адыгабзэм изэгъэшІэнкІэ кІэлэегъаджэ тиІэ зэрэхъугъэр. ГушІуагьом сыхэтэу ти Іэшъхьэтетрэ сэрырэ расписаниер зэхэдгъэуцуагъ, режимыр зэщимыгъакъоу, хэгъэкІухьагъэу, диштэу тшІыгъэ. Ти-Іэшъхьэтетхэр ащ тетэу къыздемыІагъэхэмэ, гущыІэм пае, «хъугъэ адыгабзэр ямыгъашІэми, модэ кІэлэпІу горэ къыдэкІыгъэпышъ, группэм кІуи, щылажь» къысаГуагъэмэ, ащ фэдэу Гофыр лъымыкІотэныгъэкІи хъуни. Ау зы занятие блэзгъэк Іыгъэп. ЧІыпІэ гъэнэфагъэ сиІэу, охътэ гъэнэфагъэм тетэу, сищыкІагъэр зэкІэ сапашъхьэ илъэу, сыгуи сыпси хасльхьэзэ, занятиехэр зэхасщэщтыгъэх. Бэдэд мыщ дэжым нэрыльэгъу ІэпыІэгъоу

джэгукІэмэ яхьылІэгъэ пкъыгьохэр, тхыпхьэхэр, нэмыкІхэри.

КъэІогъэн фаер адыгабзэр -естеІшестя емуІныІрелеІн нымкІэ ны-тыхэр пэрыохъу къызэрэсфэмыхъугъэхэр ары. Бзэр ясабыймэ арагъэш энэу зэрэфаехэмкІэ зэзэгъыныгъэ тхылъ къатхын фэягъэ. Ны-тыхэм къыздырамыгъаштэу зыкІи къыхэкІыгъэп. Сэ къызэрэсшІошІырэмкІэ, ащкІэ зишІуагъэ къэкІуагъэр бзэм изэгъэшІэн ыуж тимыхьэзэ, илъэс пчъагъэм къыкІоцІ адыгэ шэн-зэхэтыкІэхэм, адыгэ шхынхэм, адыгэхэм ятарихъ кІэкІэу, ны-тыхэри, Іоф зыдасшІэхэрэри нэІуасэ зэрэфэтшІыгъэхэр ары.

А зэпстэуми къарыу къысатыштыгъэ, Іофэу сшІэрэм мафэ къэс хэзгъахъомэ сшІоигъоу сыкъашІыщтыгъ, екІолІэкІэ зэфэшъхьафхэр къэсыугупшысыщтыгъэх. КІэлэцІыкІумэ бзэм изэгъэшІэн къин къащымыхъунэу джэгукІэ шІыкІэм тетэу занятиехэр — урокхэр зэхасщэ-щтыгъэх. Зы урокым къыкІоцІ кІэлэцІыкІухэм адыгэ къашъохэр къашІыщтыгъэх, орэдхэр къаІощтыгъэх, джэгукІэ зэфэшъхьафхэмкІэ тыджэгущтыгъэ. Адыгэ гущы Іэхэр ахэм ахэщагъэхэу — зыкІи сабыймэ къин къащымыхъоу, бзэр зэрагъашІэми гу лъамытэу занятиехэр кІощтыгъэх. Музей зэтегъэпсыхьагъэм щыкІощтыгъэх, кІэлэцІыкІухэр чІэкІыжьынхэу фэмыехэу чІэсщыжыштыгъэх.

рекІокІыгъ. Сабыймэ жьы къа- синэІуасэу щытыгъэти зэзэ- щтыгъэхэм тІэкІу-тІэкІузэ самыщэу едэГугьэх, иГэшГагьэхэм гънныгъэ дэсшГыгь ыкГи сыГу- хэкГи, 1993 — 1994-рэ, 1994 яплъыгъэх. Ащ ыужым кІэлэцІыкІухэри, кІэлэпІухэри, Юри тызэхэтэу сурэтыбэ ттырахыгъ ыкІи музеим къычІэхьэрэ ефехтадые фехишоши мехфыід тхыльым дэтгхагь СтІашъу Юрэ ыцІэ дышъэ хьарыфхэмкІэ Адыгэ Республикэм итарихъ зэрэхэтхэгъэн фаер.

Бзэм изэгъэшІэн иегъэжьапІ

ТІэкІу-тІэкІузэ адыгэ гущы-Іэхэр кІэлэцІыкІумэ язгъашІэхэ сшІоигьо сыхьугь. Ау кІэлэцІыкІу ІыгъыпІзу Іоф зыщысшІзщтыгъэм нэбгыри 180 — 190-у (я 70-рэ ильэсхэм) чІэсыгъэхэм ащыщэу нэбгыри 10 — 12 ныІэп адыгэу ахэтыгъэр, зытІущ нахыыбэ ахэмытэуи ильэсхэр къыкІагъ, бэрэ тыщысыгъ. Зулэ ыш ехьылІагьэу къысфиІотагьэр бэ, ежь Долэт ыІэшъхьитІукІэ апэ ышІыгъэгъэ гербхэм ащыщи, Долэт исурэти къыситыхи, дунаир сфэмыхъужьэу, гушІуагъом сызэльиштагьэу чэщыр хэкІотагъэу тадэжь сыкъэк Іожьы-

Адыгэ Республикэм и Быракъ дэхэ дэдэу тшІыгъагъэ. Стенд «Адыгея родная моя» ышъхьэу, дахэу зэгъэзэфагъэу тидэпкъ пылъэгъагъ. А стендым Адыгэ Республикэм, ащ икъэлэ шъхьа Гэ яхьылІэгъэ статьяхэр, Быракъым, дехестихт естеІлисти мынми хэхьагъэх. Мы пкъыгъомэ лъэшэу тимузей къагъэкІэрэкІагъ.

Ащ дакІоу адыгабзэм изэгъэшІэни сишъыпкъэу сыпыхьагъ.

1995-рэ илъэс еджэгъухэм илъэсих-блы зыныбжь кІэлэцІыкІухэм факультатив зыфаІорэ егъэджакІэм фэдэу адыгабзэр язгъашІэу сыублагъэ. СиІофшІэнкІэ ІэубытыпІэ сшІыщтыгъэр «Методика обучения иностранному языку в детском саду» зыфиІорэр ыкІи сэр-сэрэу зэхэзгъэуцощтыгъэ занятиехэр, анахь тыпІэ сшІыхэзэ: нан, тат, дахэ, унэ, нэмыкІхэри.

КъэІогъэн фае тикІэлэцІыкІу ІыгьыпІэ иІэшъхьэтетэу Л.И. Фендриковам Іофыгъоу есхьыжьэрэ пэпчъкІэ къыздыригъаштэу зэрэщытыгъэр. Ащ адыгэ шэнзэхэтыкІэхэр ыгу рихьыщтыгьэх ыкІи тимыльэпкьэгьоу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм Іоф щызы-

сшІыгъагъэр: джэголъэ ыкІи сурэт зэфэшъхьафхэу пкъыгъохэр къэзыгъэлъагъохэрэр, гущы-Іэухыгъэ зытфыхкІэ къипІотыкІын плъэкІынэу сурэтхэр,

ЦІЫКІУ Бэл. АР-м народнэ гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, егъэджэн Іофым иветеран. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

MUUII J Makb

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ ия 75-рэ илъэс ипэгъокІ

«КъокІасэ» джыри къагъэлъэгъощт

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ илъэс 75-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ спектаклэу «Къокlасэ» неущ апэрэу Мыекъуапэ къыщагъэ-лъэгъощт. Драматургэу, тхакloу Цэй Ибрахьимэ ипьесэ техыгъэ драмэр Къалмыкъ Республикэм изаслуженнэ артистэу Хьакъуй Аслъан икlэрыкlэу Лъэпкъ театрэм щигъэуцужьыгъ.

уцугъэр Цэй Ибрахьим ары, театрэ ирежиссер шъхьа Гэу, Урысыемрэ Адыгеимрэ янароднэ артистэу, Абхъазым ыкІи Кубань язаслуженнэ артистэу Кукэнэ Муратэ. — Тиапэрэ драматург ыцІэ Лъэпкъ театрэм фэтыусынэу тыпылъ, Правительствэм Іофхэр щыльэкІуатэх. Тарихъым тыкъыпкъырыкІызэ, нэмык І спектаклэхэр искусствэр зикІасэмэ къафэдгъэлъэгъощтых, театрэм пІуныгъэ мэхьанэу иІэм изыкъегъэІэтын тыпыльышт.

Драмэу «КъокІасэ» Лъэпкъ театрэм, художественнэ купхэм ахэтхэм къагъэлъагъоу уахътэ къыхэкІыгъ. Лъэпкъ зэфыщытыкІэхэм, шІулъэгъу мыгощым яхьылІэгъэ спектаклэм щыІэныгъэм илъэныкъуабэ къызэпкъырехы. ШІульэгъу къабзэм цІыф къызэрыкІори, лъэкІышхо зиІэри зэлъекІух. Гуащэр техакІом шІу елъэгъушъ, ыпсэ шь естыне Іыши усстуст шыш рипхы шІоигъоу елъытэ. Ары шъхьаем, Гуащэм ишІулъэгъу зыдигощы шІоигъор нэмыкІ хъулъфыгъ...

ШакІо щыІэхэм къэбар макІэп къаІотэн алъэкІыщтыр. Сэмэркъэу зикІасэхэри ахэтых. ГукІэгъум зыщызымыдзыерэм хъурэмрэ шІэрэмрэ къызэрэгурыІохэрэм уасэ фэпшІызэ, пхъашэу зекІон фаеу чІыпІэ зэрифэрэр огъэшІагъо. Іашэр къэзыштэрэмэ акъыл къызыхагъэфэн амылъэкІыщтэу зыми ыІорэп, ау чатэр къихыгъахэ зыхъукІэ, кІуачІэм, къулайныгъэм ямэхьани къыдэплъытэн фаеу «КъокІасэ» уахътэ къыуегъэкІу.

Дэоепщымрэ, ролыр къ шІырэр Ахъмэт Артур, КъокІасэрэ, ролым фэгъэзагъэр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ хэр къыфигьотыгъэхэу тэльытэ. зэпэуцух. ГущыГэгьу зэфэхъугьэх, ау нахь зафэр язэрэгъашІэрэп, «самбыр» зыми ы Гуагъэп. Къо-

— Адыгэ театрэр зэхэзыща- кІасэрэ Дэоепщымрэ кІуачІэр гъэр, артистхэм яегъэджэн пы- зэкІэми апшъэу къызыщагъэхъу; льыгъэр, апэрэ спектаклэр зыгъэ- зэ сэшхохэмк Зэзаох. Дэоепщыр Іашэм зэрекІодылІагъэр Гуащэм къе Іуатэ тиреспубликэ и Лъэпкъ зилъэгъук Іэ, к Іэрахъомк Іэ КъокІасэ ео. ЛІыгъэр зишэпхъэ

> хъулъфыгъэр кІочІаджэ мэхъу, цІыфмэ апашъхьэ къышызэхэфэ къэтэджыжьын ымылъэкІы-

Гуащэм ироль Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Лыунэе Асыет къешІы. Шыхъостэнэ Заремэ, Къуижъ Людмилэ, КІэмэщ Разиет, нэмыкІхэри бзылъфыгъэ рольхэм афэгъэзагъэх. Му-

рэтэ Рустэм техакІом ироль шІын хэлэжьэхэрэ Хьакъуй АнкъешІы, екІолІэкІэ гъэшІэгьон- дзаур, КІубэ Адамэ, Жъудэ Ас-

артистэу Тхьэркьохьо Теуцожь, ШакІохэм ярольхэр къэзышІыхэрэ Ацумыжъ Тембот, Джолэкъо Рэщыдэ, Болэкъо Адамэ, Бэгъ Алкъэс, оркъхэм ярольхэм якъэ-

кэрббый, Зыхьэ Зуралбый, Хьатыу ироль фэгъэзэгъэ Нэхэе Адамэ, нэмыкІхэми лъэпкъ гупшысэм ухэтэу спектаклэм гукІэ ухащэ. Тыгъужъ ироль Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Ацумыжъ Нурбый къешІы. Спектаклэм хэлажьэх артисткэхэу Даур Жаннэ, Джымэ Заремэ, Хьэлэщтэ Саныет.

СурэтышІ-гъэуцуакІоу драмэм Іоф дэзышІагьэр АР-м изаслуженнэ сурэтышІэу Сихъу Рэмэзан. Шъуашэхэм адэлэжьагъэр АР-м культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ у Даур Людмил. Адыгэ Республикэм искусствэхэмк Іэ изаслуженнэ ІофышІэшхоу, композиторэу Хьэк Іоко Алый ыусыгъэ мэкъамэр драмэм щызэхэохы. Гур зэридзэу, орэдышъом уигъэгумэкІэу, къэхъущтыр умышІэу къызэрэхэкІырэр композиторымрэ режиссерымрэ шІукІэ афэтэльэгъу. Орэдышъомрэ литенефестеек едмостифоІ ендутад пыльыгъэх Кушъу Светланэрэ АР-м искусствэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшхоу Шъхьаплъэкъо Къэсэйрэ.

«КъокІасэ» театрэм илъэс ІофшІэгъур зыщиухыщтым тефэу Мыекъуапэ къызэрэщагъэлъагьорэр дэгъу. Драмэр тикъуаджэхэм ащальэгъунэуи тэгугъэ. Цэй Ибрахьимэ къызыщыхъугъэ чылэу Щынджые итхьаматэу Пратэкъо Муслим къызэрэти Гуагъзу, клуб зэтегъэпсыхьагъэ къуаджэм дэмытми, спектаклэм цІыфхэр къежэх.

Лъэпкъ театрэм иартист цІэрыІоу Зыхьэ Заурбый спектаклэм игъэхьазырын зэрэкІорэ шІыкІэм лъыплъэзэ, артистхэм Іоф зэрэзыдашІэжьырэр хигъэунэфыкІыгъ. Режиссерыр ылъэгъурэм ыгъэразэу бэрэ къыхэкІырэп. Арышъ, Хьакъуй Асльан ымакъэ артистхэм къафиІэтэу зэхэпхыгъэми, бгъэшІэгъонэу щытэп ар ІофшІэгъу уахътэм щыщ.

Неущ «КъокІасэ» еплъыщтхэм гухахьо хагьотэнэу афэтэІо.

Сурэтхэр спектаклэм къышытырахыгъэх.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр АУЛЪЭ Руслъан

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр **НЭПШІЭКЪУЙ 3ayp**

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44. редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр OAO-y

«Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4285 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1679

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

ФУТБОЛ. КРАСНОДАР КРАИМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Мэкъуогъум и 25-м Мыекъуапэ щызэдешІагъэх. Джыгунэ Арсен тюгъогогъо хьакіэмэ якъэлапчъэ іэгуаор дидзагъ.

«Урожай» Тульский — «Авангард» ПсышІуапэ — 6:3.

Краснодар краим изэнэкъокъоу апшъэрэ купым щыкІорэм Адыгэ Республикэм икомандит Іу хэлажьэ. Тифутболистмэ яухьазырыныгъэкІэ тамыгъэгушІоу къыхэкІыми, ауж къинэрэ командэхэм ащыщхэп. Нахь дэгъоу ешІэнхэ альэкІыщтэу тащэгугьы. ЯІэпэІэсэныгъэкІэ къахэщырэ футболистхэр тиреспубликэ икомандэ шъхьаГэу «Зэкъошныгъэм» итренерхэм янэплъэгъу итых.

НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.